

Aberri Eguneko adierazpena

ELAko Nazio Batzordea

2011ko apirilaren 18a

Bere mendeurreneko Aberri Egunez ELAk aitortu egin nahi du langile-klasearentzako bizi- eta lan-baldintza duinak irrimo defenditzeko ahalegina egin duten militante belaunaldi guztien konpromisoa. Une oso latza bizi dute lan munduak eta gizarteko sektorerik ahulenek. Gure militanteak harro daude egin duten bidez, baina halaber berebiziko erronka bati aurre egitera behartuta daude, militante sindikal eta abertzale diren aldetik.

Krisi sozial eta ekonomikoa

Krisia –izatez eta jatorriz krisi kapitalista– baliatzen ari dira Europan Bigarren Mundu Gerratik hona ikusi diren neurririk antisozialenak ezartzeko. Langabezia amaitzea ez da gobernuen politika ekonomikoaren lehentasuna. Aitzitik, gizarte-gastuko murrizketa gogorrek egitea erabaki dute, baliabide publiko itzelak botere ekonomiko eta finantzarioen esku jartzearren. Grezia, Irlanda eta Portugalgo erreskateen moduko pasadizoak benetan lotsagarriak dira, eta agerian uzten dute Europak erakunde sozial gisa porrot egin duela.

Gurean egoera politiko eta soziala oso larria da: erreforma fiskal progresistak egiteko aukera ukatzen da, eta horrekin batera aurrekontu zein gizarte-gastuko murrizketak erabakitzen dituzte –baita gure autogobernuko erakundeek ere–; horrekin batera, erreforma laborala eta pentsioena egin dute, eta orain negoziazio kolektiboan erreforma egitekotan dira.

Botere publikoen babesean, patronalek etekina eman diezaikeen guztia pribatizatzea exijitzen dute, batetik, eta xantaia eta mehatxuak erabiltzen dituzte, bestetik, negoziazio kolektiboan lan-baldintzak okertzeko.

Horri guztiari Lehiakortasunaren edo Euroaren Ituna delakoa gehitu behar zaio: europar gobernuek elkar hartu dute, eta beren ardura ezkututzen dute, erreformak eta murrizketak egiterakoan. Sozialdemokrata zein kontserbadoreek, gero eta elkarren antza handiagoa dutela, grinaz ezartzen dituzte betidanik NMFren moduko erakundeek defenditu dituzten doitzeko politikak.

ELAk ohartarazi nahi du, baita bere kezka adierazi ere, gizartean langabezia maila altuak epe labur eta ertainean eragin ditzakeen ondorioengatik, gizarte-babeseko beharrezko mekanismorik ezean. Besteak beste, sindikatuak ohartarazten du solasaldi arrazista eta xenofoboek esparru pribatua gainditu eta alderdi politikoen adierazpidean ere hasi direla agertzen. Gainera, erakundeek gizarte-laguntzak jasotzen dituztenak gero eta gehiago errudun gisa aurkeztean, solasaldi horiek indartu egiten dira. Horregatik, ELAk galdegiten du horrelako gezurrak erabat errefusa daitezela; faltsukeria horiek xede bakarra dute, krisiaren eta bere arduradunen jatorria, nahiz hartzen ari diren erabakien injustizia ezkutetzea. Ziurrenik, ezkerreko erreferentzia garbirik ez egoteak eskuin muturreko diskurtsoari hauspoa ematen dio.

Krisi politikoa

Hortaz, politika botere ekonomikoaren esku agertzen da, eta baztertu egiten du krisia kudeatzerakoan oreka edo berdintasuna sartzeko aukera. Politikak ez du hobetzen hain hondatuta duen ospea, adibidez, arau emaile izan beharko luketen erakundeen “beharrezko autonomia” aldarrikatzen duenean, edo aurrezki-kutxen pribatizazioa zuzitzeko “profesionaltasun irizpideak” aipatzen dituenen. Bere burua interes orokorra medio goratu ordez, politika honek uste du bere aurrerapidea kapitalaren balio, agenda eta ikusmoldeak bereganatzetik etorriko dela.

Horrenbestez, kontrapisurik gabe –eta komunikazio- zein kultura-, produkzio- eta kontsumo-bitartekoen jabe ia absolutu delarik– kapitala indar autoritario gisa eratzen da, herrien subiraniaren kontrakoa, eta eurei dagozkien eta eragiten dieten gaiei buruz –sozial, ingurumeneko, ekonomiko edo politikoak direla ere– era demokratikoan eta parte-hartzailean erabakitzeko eskubidea eragozten duela.

Politikaren menpekotasun honek demokrazia liberala izeneko horren konponezineko gabeziak agerian uzten ditu. Eta honekiko ezin biziagoa da gure sindikatuaren printzipioen adierazpena

(1976), esaten duenean “Kapitalista tresnak inola onartzen ez dituelarik, eta euskal langilegoaren talde kontzientziaren adierazpen bezala, bere buruaren jabe diren gizon eta Herri libreren gizartee baten alde jokatu du, sozialismo batetan burutua izango den gizartea”.

Autogobernu mugatua, gainbehera

Krisiak nabarmen uzten du ere gure autogobernua zein mugatuta dagoen. Egia da erakundeek, esaterako Iruñeko edo Gasteizko gobernuek –Lopezzen eta, lehenago, Ibarretxeren antzera–, estatu-politikak bere egin dituztela formazioa, lan-osasuna edota enpleguaren arloetan. Baina, gainera, krisiak gogora ekartzen digu esku-hartze ekonomiko eta sozialeko tresna nagusiak – lege laboralak, gizarte-segurantza edota zorpetze mailari buruzko erabakia– estatuko gobernuaren esku daudela, edo uzten direla. Hala ez denean estatuko irizpideak inongo kritikarik gabe bereganatzen dira, edo fiskalitatean foru-gobernuek estatuko zerga-politikarekin lehiari dabilta, enpresen eta kapitalaren onerako. Gainera, esan beharra dago ere une honetan krisiaz baliatzen direla iritzia esparru autonomikoen atzerakadaren aldera ekartzeko, erakundeen inflazioaren aitzakiaz.

Lan munduari dagokionez, berriz, CCOO, UGT eta CEOE negoziazio kolektiboari buruzko itun bat sinatzekotan dira, Espainiako elkarrizketa sozialaren baitan. Langile-klasea txirotu ez ezik, hitzarmen horrekin euskal sindikatu nagusien lan-baldintzak Euskal Herrian negoziatzeko eskubidea murriztu nahi dute; horrek euskal langileek erabakitzeko duten esparru bakanetakoa desitxuratzen du.

Elkarrizketa sozialak gobernuen politikak bedekintzen ditu eta sindikalismo abertzalea gero eta gehiago baztertzen du, baina gainera estatuan lan-harremanak uniformatzeko tresna gisa erabiltzen da. Parte-hartzeko erakundeak berak gobernuaren politikak onesteko tresna bilatzen dituzte. Horren adibide argia da joan den astean EAEko EGABen gertatu zena, murrizteko neurriak zurrizteko bilakaera demografikoari buruz eman zuen txostena, alegia.

Estatuari aurre egin

ELAren iritziz, estatu-ituna sasoi betean dago. Hauteskundeetako lehiak gorabehera, autogobernuaren inboluzioa *de facto* lortzen dute, legeak ez beteta, oinarri-legeekin, gobernatzeko itunekin eta euskal erakundeen esparruan erantzunik jasotzen ez duten erabaki politiko zein administratiboekin; ez dute ihardesten orain gobernuan daudenek, baina ezta gobernuratzeko aukera dutenek, ez lehenago agindu dutenek ere. Eragina ez da bakarrik Euskal Herrian somatzen. Konstituzio Auzitegiak Kataluniak Autonomia Estatutuari buruz emandako epaia –errekurtsoaren aurretik ere estatutua aski kimatuta bazegoen ere– zalantzarik gabe uzten ditu agerian esparru instituzional hutsetik aldaketa politiko bat eragiteko dauden aukerak. Kontrara, duela gutxi egin diren kontsultak ariketa polita izan dira pedagogia demokratiko eta parte hartzezkoari dagokienez, kontsultek independentziaren inguruko eztabaidaren tabua haustea lortu baitute.

Haatik, gure esparruan, Eusko Jaurlaritzak eta nazionalismo instituzionalak estatutu-esparruari balioa aitortu nahi izan diote, eta hartara enplegu-politika aktiboen eskumen murriztu bat ekarri dute. Zorritarrez, garai batean onartezina zen hura denbora igarota, beste gabe, lorpen gisa saldu dute.

Egoera honetan, ELAk uste du etorkizunik gabe geratu direla espainiar trantsizio politikotik hona euskal nazionalismoaren bi joera handiek autogobernuan aurrera egiteko jarraitu izan dituzten estrategiak. ELAren irudiko, behin betiko egitatetzat jo behar dugu subiranismoak arrakasta izateko bide bakarra indarrak demokratikoki bat egitea dela, estatutari aurre egin eta subirania lortze aldera. Bat egite horretarako jokatzeko beste kode batzuk behar dira, guztiok bat gatozen eta alderdien arteko lehiatik salbu izango diren aldarrikapen minimo batzuk definitzeko; alderdien arteko lehia zilegi da, baina subirania irabazteko estatuari aurre egiterakoan eragozpen bihurtzen da.

Ipar Euskal Herrian, lurralde-kolektibitateen erreforma estatalak arriskuan jartzen ditu beste tresna batzuk, hala nola Pays-a, Garapen Kontseilua edo Hautetsien Kontseilua, eta agerian uzten du sakoneko arazoa, hots, Iparraldeak erakundeetan ez daukala islarik. Horregatik, egoera politiko honek are legitimitate eta balizko babes handiagoa ematen dio Batera plataformaren lanari eta beronen aldarrikapenari, Iparralderako Lurralde-Kolektibitate berezi bat.

Bakerako elkarrizketa eta negoziazioa

ELAk uste du gaurko egoeran aintzat hartu behar dela ilegalizatutako sektore politikoaren prozesua, hartu duen aldebakarreko erabakia eta soilik bide bakezko eta demokratikoetatik jotzeko egin duen apustua.

ELAk errefusatu egiten du Espainiako gobernuaren jarrera setatia, baztertu egiten baititu bakerako dauden aukerak, esaterako, su-etena eta nazioarteko egiaztatzea egiteko proposamena. Hau arduragabekeria handia da, gobernuek sustatu behar duten interes komunarekin zerikusirik ez duena.

Halaber, ELAk arbuiatu egiten du ETAk iraganean, gaur edo etorkizunean prozesu politikoaren tutelatzeke edo eragozteke egin dezakeen saio oro. ETAk armak behin betiko utzi behar ditu. Hori eskatzen dio euskal gizarteak.

Dena den –egoera konplexu eta zail honetan– ELAk uste du berriro aldarrikatu behar direla elkarrizketa eta negoziazioa. Gaur inork ez du esaten –esparru politikotik eta normalizazio prozesuari dagokionez– elkarrizketa horren edukia lurraldetasuna edo autodeterminazio eskubidearen moduko gaiak izan behar denik. Elkarrizketa politiko horren xedea trantsizio bat ordenatzea izan beharko litzateke, trantsizio hori inondik ere zaila baita. Banakoen eta kolektiboen ibilbidea elkar bizitzeko moduan moldatzea ezinbesteko oinarria da –bakarra ez izanagatik– gure herriaren mailakako adiskidetze eta normalizaziorako. Elkarrizketak bidera dezakeen negoziazio horrek alde desberdinei bide egingarriak eskaini behar dizkie, bakezko behin betiko agertoki bat finkatzearen.

Errepresio amaigabea

Zoritxarrez, espainiar estatuak ez du trantsizio hori erraztu nahi. Bere hortan dirau gizabiderik gabeko espetxe-politikak (sakabanatzea, Parot doktrina, gaixoenganako tratua...); duela gutxi askatutako pertsonak espetxeratu arazi nahi dituzte, zigorra bete duten arren; tratu txar eta tortura salaketak bata bestearen atzetik datoz, eta duela gutxi testigantza ikaragarriak ezagutu ditugu; gizarteko sektore handi bati egindako jazarpenak darrai, borroka antiterroristaren aitzakiaz; Auzitegi Gorenaren epaiak Sortu legeztatzea galarazten du, eta orain Espainiako gobernuak mehatxu egiten du balizko hauteskunde-aliantzei edo beste zerrenda batzuri ekingo diela; *euroagindua* Ipar Euskal Herriko Batasunaren militanteak *de facto* legez kanpo jartzeko erabiltzen da... Honek guztiak amairik ez duen sorgin-ehiza esan nahi du, mendeku goseak eta alderdientzako etekina atera nahiak bultzatutako ehiza.

Jokabideok zentzurik gabeko sufrimendu bidegabea eragiten dute. Gainera, milaka euskal herritar, sufragio pasibo eskubidea formalki kendu ez zaien arren, izatez gabetuak daude, ezin baitute hautes-prozesuetan aurkeztu eta hautatuak izan, lehenago legez kanpo jarri izan ziren sigla eta zerrendetan agertu zirelako. Horrelako ilegalitatearik inongo estatu demokratikotan ez da ezagutu.

Borroka sozialen aldarrikapena

Egoera sozial eta politikoa hain gogorra delarik, ELAk aintzat hartu nahi du nazio-erakuntzan ekarpenik berezkoena duena; horixe da, gure ustez, herri subirano eta libre bat eta gizarte justuago bat lortzeko garrantzitsuena. Oro har goraiatu nahi du gure sindikatuak bezala –hitz, keinu eta ekintzen bidez– botereei men egiteari uko egiten dioten pertsona eta talde horien lana. Hots, gizarte justuago baten alde lanean diharduen militantzia ohoratu nahi du.

Krisia hasi zenetik gehiengo sindikalak hiru greba orokor eta beste hainbat agerraldi deitu ditu. Halaber, gure militanteek duintasun izugarria izan dute enpresen itxiera, erregulazio dossier eta hitzarmenen negoziazioan sortu diren gatazketan. ELAk borroka honi ekiten dion artean xantaia eta mehatxuak dira nagusi; agintzen ari diren edo agintzeko aukera duten indar politiko guztien aurka ari da eta, noski, patronalaren eta gainontzeko botere ekonomiko zein finantzarioen kontra. Uneotan eztabaida soziala ere debakutzen da. Gogora dezagun gure herriko komunikabideak –batik bat publikoak, EITB kasu– gizarteko borroka, oro har, eta ELAren sindikalismoa, bereziki, ezkutatutako ahaleginen ari direla.

Baina ELA ez dago bakarrik kontrabotere sozial eta politikoaren esparruan. Euskal gehiengo sindikalaren baitako lankidetzak ilusioa pizten du, eta eman ditzakeen fruitu sindikal, sozial eta politikoak begibistakoak dira. ELA eta LAB azken hiru urteotan izan dugun hurbiltze praktikoa, bere zailtasunekin, langile-klasearentzat itxaropenerako motibo da.

Botereek hedatu nahi duten ezintasun sentipen orokorra gorabehera, beste borroka asko gorpuzten ari da gurean. Esaterako, Bidasoaren alde bietan Abiadura Handiko Trenaren aurka, pentsioen murrizketak salatzeko edota euskara bultzatzeko garatzen diren borrokak; frantses estatuari Laborantza Ganbarak irabazi dion gudua, baserritarren nekazaritzaren aldeko bere apustuarekin; Hego Euskal Herrian memoriaren inguruan, giza-eskubide, eskubide zibil eta politikoaren defentsan lanean ari diren hamaika elkarteak; guztiontzako etxebizitza duina bermatzeko lana, nahiz pobrezia borrokatzen duten ekimen eta taldeak; Baterak Ipar Euskal Herrian bultzatu duen udal-kontsulteren dinamika, sinbologia nazionalaren esparruan egiten ari den lana...

Hauetako borroka askok, sindikalak bezala, nazio eraikuntzarako interes handiko osagai komunak eta ez hain komunak ditu: Euskal Herria hautatzen dute esku-hartzeko esparru naturalizat; helburua giza-eskubideak, sozialak, laborala, politikoak edo ingurumenarekikoak dira; militanteen artean modu naturalean biltzen dituzte euskal gizartean dauden identitate desberdinak, kultura, nazio eta hizkuntzari dagokionez; kontu publikoetan gizartearen parte hartze zabala sustatu nahi dute; kasu askotan euskarak status egokia eta gero eta hobea dauka, eta euretako askok subjektu nazionala baiesten dute, zeinak berari dagozkion gai guztiei buruz erabakitzeke ahalmena izan behar duen, estatuekiko harremana barne...

Beraz, borroka hauek oso desberdinak dira alderdien arteko liskarrek kutsatutako beste dinamika politiko batzuekiko. ELAk uste du Aberri Egunaren testuinguruan zer hausnartua eman behar duela ikusteak gizartearen beharrezan alderdien eta, areago, erakundearen politikarekiko zeinen urrun dauden.

Gure konpromiso berretsia

ELA duela ehun urte sortu zen, mugimendu abertzalearekin gero eta gehiago bat egiten ari ziren langile masak euskal sindikatu batean antolatzeko. Gaurko egunera arte hainbat langile belaunaldik sindikatu honetan aurkitu du nazio justuago eta burujabeago baten alde militatzeko gune berezia. Horregatik, ehun urte igarota, ELArentzat batez ere gauza bat da pozgarria, aldarrikapen-sindikalismo batera milaka eta milaka langile bildu izana, nazio, kultura, hizkuntza, genero, erlijio, adin eta hautu sexual anitzetakoak. Arrakasta horren arrazoietako nagusia, noski, sindikalismo militante eta autonomia, politikoki zein finantzen aldetik, eraiki izana da.

Hori guztia medio, ELAk agintzen du lanari eutsi egingo diola Euskal Herri batu, aske eta justu bat lortzeko aukera eman dezakeela uste duen lankidetzaren esparru sozial, sindikal eta politiko orotan, eta bere afiliatuei dei egiten die berrets dezaten beren ilusioa eta konpromiso militante abertzale eta klasekoa.